

Sag C-395/23 [Anikovi] ⁱ

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

29. juni 2023

Forelæggende ret:

Sofiyski rayonen sad (Bulgarien)

Afgørelse af:

24. juni 2023

Ansøgere i en sag henhørende under den frivillige retspleje:

E.M.A

E.M.A

M.I.A

KENDELSE

Sofia, den 24. juni 2023

Kredsdomstolen i Sofia [...] [udelades] har i et lukket retsmøde den 24. juni 2023 i følgende sammensætning

RETSFORMAND [...] [udelades]

behandlet [...] [udelades] **civil sag nr. 14139/2023** og ved sin afgørelse taget hensyn til følgende forhold:

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

Sagen behandles efter artikel 267, stk. 1, TEUF.

- 1 Det drejer sig om et spørgsmål vedrørende international kompetence i sager henhørende under den frivillige retspleje angående meddelelse af en godkendelse til salg af fast ejendom, der tilhører mindreårige børn, samt forholdet mellem bestemmelserne i forordning 2019/1111 og forordning nr. 593/2008. Endvidere ønskes der oplysninger om forholdet mellem forordning 2019/1111 og en bilateral international aftale mellem en medlemsstat (Bulgarien) og et tredjeland (Sovjetunionen henholdsvis Den Russiske Føderation), som blev indgået før medlemsstatens tiltrædelse af Den Europæiske Union.

PROCESDELTAGERE**Ansøgere:**

E.M.A., statsborger i Den Russiske Føderation, født den [...] [udelades] 2005,

E.M.A., statsborger i Den Russiske Føderation, født den [...] [udelades] 2008,

begge med samtykke fra deres mor, **M.I.A.**, statsborger i Den Russiske Føderation,

befuldmægtiget: advokat [...] [udelades] Tsoncheva (advokatsamfundet i Sofia) [...] [udelades]

Parternes påstande

- 2 Ansøgerne har ansøgt om godkendelse af et salg af ideelle anparter på 1/6 i to (ferie)ejendomme i landsbyen R. (ved Sortehavskysten) og en ejendom i byen B. (et feriested i bjergene), som er detaljeret beskrevet i ansøgningen, til en pris, som ikke er lavere end ejendommens skattemæssige værdi, idet salgsprisen skal overføres til to bankkonti i Tyskland tilhørende børnene.

FAKTISKE OMSTÆNDIGHEDER

- 3 Under ægteskabet mellem **M.I.A.**, moderen til de to børn **E.M.AE.M.A** og **E.M.A.**, og faderen **M. A.**, alle russiske statsborgere, købte moderen i eget navn tre ejendomme i Bulgarien med henblik på (ferie)beboelsesformål, to ved Sortehavskysten og én i et feriested i bjergene. Eftersom købet skete under ægteskabet, var ægtemanden **M. A.** medejer af 50% af ejendommene. Efter ægtemanden **M. A.**'s død den 29. juli 2015 i byen **L.**, Republikken Cypern, arvede hustruen **M.I.A** og de to børn hans andel. En russisk notar udfærdigede et forskriftsmæssigt dokument om, at børnene og moderen/hustruen havde accepteret arvefaldet. Børnene og moderen bor i Tyskland, hvor de ifølge deres egne oplysninger har deres sædvanlige opholdssted.

RELEVANTE EU-RETLIGE FORSKRIFTER

Artikel 1, litra e), i forordning (EU) 2019/1111 af 25. juni 2019 om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om internationale børnebortførelser [...] [udelades]

Artikel 7, stk. 1, i forordning 2019/1111 [...] [udelades]

Artikel 98 i forordning 2019/1111 [...] [udelades]

Artikel 4, stk. 1, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser [...] [udelades]

Artikel 24, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område [...] [udelades]

RELEVANTE BULGARSKE FORSKRIFTER

a) Internationale aftaler

Dogovor mezhdru Narodna Republika Bulgaria i Sayuza na Savetskite sotsialisticheski Republiki za pravna pomosht po grazhdanski, semeyni i nakazatelni dela (aftale mellem Folkerepublikken Bulgarien og Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikker om retshjælp i civil-, familie- og straffesager)

(ratificeret ved statsrådets dekret nr. 784 af 15.4.1975, DV 1975, nr. 33, i kraft siden den 18.1.1976)

Forkyndt i DV nr. 12 af 10. februar 1976, berigtigelse i DV nr. 17 af 28. februar 2014

Artikel 25

Retsforhold mellem forældre og børn

1. Retsforhold mellem forældre og børn fastlægges efter lovgivningen i den kontraherende stat, på hvis område de har deres fælles bopæl.
2. Såfremt forældrene eller en af dem har bopæl på den ene kontraherende stats område, og barnet har bopæl på den anden kontraherende stats område, fastlægges retsforholdene mellem dem efter lovgivningen i den kontraherende stat, hvor barnet er statsborger.
3. Sager om anfægtelse eller fastlæggelse af faderskab eller moderskab og om fastlæggelse af, at et barn er født inden for ægteskabet, behandles efter

lovgivningen i den kontraherende stat, hvor barnet er statsborger på fødselstidspunktet.

4. Retsforholdene mellem et barn af personer, der ikke er gift med hinanden, og barnets mor eller far fastlægges efter lovgivningen i den kontraherende stat, hvor barnet er statsborger.

5. Såfremt barnet er statsborger i den ene kontraherende stat og bor på den anden kontraherende stats område, og såfremt lovgivningen i denne kontraherende stat er mere fordelagtig for barnet, finder lovgivningen i denne kontraherende stat anvendelse.

6. Organerne i den kontraherende stat, hvor barnet er statsborger, eller i det område, hvor barnet har bopæl eller opholdssted, er kompetente til at træffe afgørelser om de i stk. 1-5 nævnte retsforhold.

Artikel 30

Retshandlers form

1. En retshandels form fastlægges efter den lovgivning, der finder anvendelse på retshandlen. Det er dog tilstrækkeligt, hvis lovgivningen på det sted, hvor retshandlen indgås, overholdes.

2. Formen af en retshandel vedrørende fast ejendom fastlægges efter lovgivningen i den kontraherende stat, på hvis område den faste ejendom er beliggende.

b) National lovgivning

Zakon za zadalzheniata i dogovorite (lov om forpligtelser og kontrakter) af 1951

Artikel 18: Kontrakter om overdragelse af ejendom eller stiftelse af tinglige rettigheder over fast ejendom kræver oprettelse for en notar.

Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (lov om international privatret) af 2005

Artikel 85, stk. 1: Forholdene mellem forældre og børn er underlagt lovgivningen i den stat, hvor de har deres fælles sædvanlige opholdssted.

2. Såfremt forældrene og børnene ikke har et fælles sædvanligt opholdssted, fastlægges forholdene mellem dem efter lovgivningen i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, eller efter lovgivningen i den stat, hvor barnet er statsborger, såfremt denne lovgivning er mere fordelagtig for barnet.

Grazhanski protsesualen kodeks (den civile retsplejelov) af 2007

Artikel 586, stk. 1: Når et notardokument om ejendomsret eller stiftelse, overdragelse, ændring eller ophævelse af en anden tinglig rettighed over fast ejendom oprettes for en notar, skal notaren kontrollere, om den person, der overdrager rettigheden, ejer den faste ejendom, og om de særlige betingelser for retshandlen er opfyldt.

2. Ejendomsretten påvises ved relevante dokumenter. [...] [udelades]

3. Notaren bekræfter i notardokumentet ved angivelse af de dokumenter, der dokumenterer ejendomsretten, og de øvrige betingelser også, at den i stk. 1 nævnte kontrol er foretaget.

(4) Såfremt det dokument, der dokumenterer ejendomsretten for den person, der overdrager rettigheden, ikke er anført, opretter notaren først notardokumentet efter, at dette dokument er blevet anført.

Semeen kodeks (familieloven) af 2009

Artikel 130, stk. 1: Forældrene skal forvalte barnets formue i barnets interesse og med den fornødne omhu.

2. Indtægter fra barnets formue, der ikke er nødvendige for at dække barnets behov, kan anvendes til at dække familiens behov.

3. Der kan disponeres over fast ejendom, løsøre i forbindelse med en formel retshandling, investeringer og værdipapirer, som tilhører barnet, med godkendelse fra kredsdomstolen i den retskreds, hvor barnet har sin nuværende bopæl, såfremt dispositionen ikke er til skade for barnets interesser.

4. Et mindreårigt barns gaver, retlige afkald, udlejning og sikkerhedsstillelse for fremmed gæld er ugyldige. Undtagelsesvis kan der ske sikkerhedsstillelse for fremmed gæld ved en panterettighed eller pant som omhandlet i stk. 3, såfremt dette vil opfylde et behov for barnet, være til åbenbar gavn for barnet eller opfylde et usædvanligt behov for familien.

5. For en gift mindreårigs retshandler gælder kun den i artikel 6, stk. 4, fastsatte begrænsning.

c) Relevant national retspraksis:

I kendelse nr. 144 af 2. juni 2015 i civil sag nr. 1100/2015 afsagt af Varhoven kasatsionen sad na Republika Bulgaria (Republikken Bulgariens øverste kassationsdomstol), anden afdeling for civile sager, anføres følgende:

»I henhold til familielovens artikel 130, stk. 3, kan der disponeres over fast ejendom, løsøre i forbindelse med en formel retshandel, investeringer og værdipapirer, som tilhører barnet, med godkendelse fra kredsdomstolen i den retskreds, hvor barnet har sin nuværende bopæl, såfremt dispositionen ikke er til

skade for barnets interesser. Denne bestemmelse fremgår af kapitlet om forholdene mellem forældre og børn. I henhold til artikel 85 i lov om international privatret er forholdene mellem forældre og børn underlagt lovgivningen i den stat, hvor de har deres sædvanlige opholdssted. Artikel 25 i aftalen mellem Folkerepublikken Bulgarien og Sovjetunionen om retshjælp i civil-, familie- og straffesager fastsætter ligeledes, at lovgivningen i den kontraherende stat, hvor forældrene og børnene har bopæl, finder anvendelse på retsforholdene mellem dem. Samtidig skal det tages i betragtning, at familielovens artikel 130, stk. 3, har til formål at sikre beskyttelsen af barnets interesser i forbindelse med dispositioner over dets formue. Godkendelsen af dispositionen udgør en ved en speciallov fastsat betingelse for afvikling af en formueretlig disposition som omhandlet i den civile retsplejelovs artikel 586, stk. 1, idet det påhviler notaren at kontrollere, om denne betingelse er opfyldt ved indgåelsen af kontrakten. I henhold til artikel 65, stk. 1, i lov om privatret er erhvervelse og ophævelse af tinglige rettigheder og af ejerskab underlagt lovgivningen i den stat, hvor ejendommen er beliggende. Artikel 30, stk. 2, i den ovennævnte aftale om retshjælp peger i samme retning. Følgelig finder familieloven anvendelse på overdragelse af ejendomsretten til fast ejendom for så vidt angår de særlige lovbestemte betingelser, herunder betingelserne i familielovens artikel 130, stk. 3. Eftersom godkendelsen af en disposition over fast ejendom skal meddeles af en ret, skal denne ret dermed være en ret i den stat, hvor ejendommen er beliggende.«

Ovennævnte kendelse, som kan hentes på øverste kassationsdomstols websted, vedrører en sag angående russiske statsborgere, og det spørgsmål, der blev fortolket af øverste kassationsdomstol, lyder således: Er den bulgarske ret kompetent til at behandle en ansøgning indgivet i henhold til familielovens artikel 30, stk. 3, af den retlige repræsentant for en mindreårig med russisk statsborgerskab, hvorved der ansøges om godkendelse til at disponere over fast ejendom, der tilhører barnet og befinder sig på Republikken Bulgariens område?

Der gives udtryk for samme retsopfattelse i kendelse nr. 7276 af 14. juni 2023 i civil sag nr. 6491/2023, Sofiyski gradski sad (byretten i Sofia), første afdeling for civile sager, hvorved kendelse nr. 15959 af 2. maj 2023 i civil sag nr. 14139/2023, kredsdomstolen i Sofia, [...] [udelades] (den foreliggende sag) blev ophævet. I denne sag anførte afdelingen ved byretten i Sofia dog også artikel 4, stk. 1, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser som begrundelse for at afvise, at bestemmelserne i forordning 2019/1111 fandt anvendelse på ansøgninger fra børn om godkendelse af dispositioner over fast ejendom i Bulgarien. Eftersom den nævnte bestemmelse vedrører den lovgivning, der finder anvendelse, og ikke den internationale kompetence til at pådømme tvisten, må det antages, at byretten i Sofia havde til hensigt at henvise til artikel 24, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, hvorefter retterne i de medlemsstater, på hvis område ejendommen er beliggende, har international enekompetence i sager om rettigheder over fast ejendom samt om leje eller forpagtning af fast ejendom.

FAKTISK BAGGRUND – NØDVENDIGHEDEN AF EN FORTOLKNING AF DE EU-RETLIGE FORSKRIFTER

- 4 I øjeblikket forsøger mange statsborgere i Den Russiske Føderation, der har købt ejendomme i Bulgarien (ved Sortehavskysten, i feriesteder i bjergene og andre steder), at sælge dem. I mange tilfælde tilhører disse ejendomme helt eller delvist børn, enten som følge af arv eller fordi ejendommene fra begyndelsen blev købt i børnenes navn. I henhold til national bulgarsk lovgivning kræver en disposition over et barns faste ejendom, f.eks. ved salg, forudgående godkendelse fra en ret i en sag henhørende under den frivillige retspleje.
- 5 Visse bulgarske retter synes at være af den opfattelse, at de har international kompetence til at meddele en sådan godkendelse, når et barn med russisk statsborgerskab indgiver en ansøgning angående salg af fast ejendom i Bulgarien, idet de som argument påberåber sig bestemmelserne i aftalen om retshjælp mellem Folkerepublikken Bulgarien og Sovjetunionen af 1975 og bestemmelserne i forordning nr. 593/2008 [dette skal retteligt betragtes som en henvisning til artikel 24, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012]. Kravet om, at en ret skal godkende salget af den faste ejendom, anses af de bulgarske retter for at være en del af formen af aftalen om overdragelse af den faste ejendom, og der anføres det argument, at den bulgarske rets kompetence følger af, at det drejer sig om retstilstanden og om dispositioner over fast ejendom i Bulgarien, og ikke om forældreansvaret over for børnene. Således er den bulgarske ret efter denne opfattelse også kompetent, når børnene har deres sædvanlige opholdssted i en anden EU-medlemsstat eller i et tredjeland – f.eks. i Rusland.
- 6 Ved dom af 6. oktober 2015, Matoušková, C-404/14, [EU:C:2015:653], fastslog Den Europæiske Unions Domstol, at Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 skal fortolkes således, at godkendelsen af en aftale om fordeling af arv, indgået af en værge på vegne af mindreårige børn, udgør en foranstaltning vedrørende udøvelse af forældreansvar som omhandlet i forordningens artikel 1, stk. 1, litra b), som således henhører under denne forordnings anvendelsesområde, og ikke en foranstaltning vedrørende arv som omhandlet i forordningens artikel 1, stk. 3, litra f), som er udelukket fra forordningens anvendelsesområde.
- 7 Domstolens fortolkning som anført ovenfor vedrørte forholdet mellem bestemmelserne i forordning nr. 2201/2003 om international kompetence i spørgsmål om forældreansvar og bestemmelserne i forordning nr. 650/2012 om international kompetence i arvesager; den forelæggende ret er imidlertid ikke bekendt med retspraksis fra Domstolen vedrørende forholdet mellem bestemmelserne i forordning 2019/1111 om international kompetence i spørgsmål om forældreansvar i sager henhørende under den frivillige retspleje angående fast ejendom, der tilhører børn, og bestemmelserne i forordning nr. 1215/2012 om international kompetence i tvister om fast ejendom.

- 8 Den forelæggende ret er heller ikke bekendt med retspraksis fra Domstolen vedrørende det spørgsmål, om bilaterale aftaler om retshjælp, som medlemsstater har indgået med tredjelande før deres tiltrædelse og før vedtagelsen af den relevante forordning (og som indeholder bestemmelser om international kompetence og om, hvilken lovgivning der finder anvendelse på tvister mellem og ansøgninger fra statsborgere i de kontraherende stater), fortrænger den relevante forordnings bestemmelser. Bulgarien og andre tidligere østblokstater, som nu er medlemsstater i Den Europæiske Union, indgik før 1989 lignende bilaterale aftaler om retshjælp med Sovjetunionen, og disse aftaler gælder i dag i forhold til Den Russiske Føderation. Disse bilaterale aftaler nævnes ikke i f.eks. kapitel VIII i forordning 2019/1111, og det er uklart, om de fortrænger forordningens bestemmelser, eller om forordningen omvendt fortrænger disse bestemmelser.
- 9 På baggrund heraf forelægges Den Europæiske Unions Domstol tre spørgsmål til præjudiciel afgørelse.

Af disse grunde har retten afsagt følgende

KENDELSE:

Retsforhandlingerne i civil sag nr. **14139/2023** for kredsdomstolen i Sofia **udsættes** på Den Europæiske Unions Domstols afgørelse.

Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267, stk. 1, TEUF følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

- 1) Omfatter anvendelsesområdet for artikel 1, litra e), i forordning (EU) 2019/1111 af 25. juni 2019 om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om internationale børnebortførelser også sager henhørende under den frivillige retspleje angående en rets meddelelse af en godkendelse til at træffe dispositioner, f.eks. et salg, over fast ejendom eller ideelle anparter i fast ejendom, som tilhører et barn?
- 2) Efter hvilken forordnings bestemmelser skal den internationale kompetence for en ret i en medlemsstat i Den Europæiske Union fastlægges i sager henhørende under den frivillige retspleje angående en rets meddelelse af en godkendelse til at træffe dispositioner, f.eks. et salg, over fast ejendom eller ideelle anparter i fast ejendom, som tilhører et barn: efter artikel 7, stk. 1, i forordning 2019/1111 – **retten på det sted, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted** – eller efter artikel 4, stk. 1, litra c), i forordning (EF) nr. 593/2008 henholdsvis artikel 24, nr. 1), i forordning (EU) nr. 1215/2012 – **retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende**?
- 3) Fortrænges bestemmelserne i forordning 2019/1111 om international kompetence i sager om forældreansvar af en bilateral international aftale mellem en medlemsstat (Bulgarien) og et tredjeland (Sovjetunionen henholdsvis Den Russiske Føderation), som blev indgået før medlemsstatens

tiltrædelse af Den Europæiske Union, når denne internationale aftale ikke er anført i kapitel VIII i forordning 2019/1111?

Kendelsen er endelig og kan ikke appelleres.

Dommere

ARBEJDS
DOKUMENT